

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ	ΜΑΝΟΛΗΣ ΠΑΤΕΔΑΚΗΣ		
ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΑΚΑΔ. ΈΤΟΥΣ 2020-21		
ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΒΥΦΦ 326	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5ο και πάνω
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εικόνα και λόγος στη βυζαντινή λογοτεχνία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράφτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
Διαλέξεις και παρουσιάσεις	3	10	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΒΥΦΦ 100, το ΑΕΦΦ 015, και το ΒΥΦΦ 101 ή το ΒΥΦΦ 102		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://classweb.cc.uoc.gr/classes.asp		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης

και Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Η σχέση εικόνας και λόγου προσφέρεται ιδιαίτερα ως ερευνητικός χώρος, όπου πέρα από την εξοικείωση με παραδοσιακές κατευθύνσεις της έρευνας (θεωρία και παραδείγματα με κείμενα που αποτελούν ρητορικές «εκφράσεις»), μπορούν να τεθούν επιπλέον μαθησιακοί στόχοι, σε συνάρτηση με την παραγόμενη βιβλιογραφία τις τελευταίες δεκαετίες. Συγκεκριμένα θα επιδιωχθεί οι φοιτητές του σεμιναρίου να εξοικειωθούν με τα παρακάτω:

- Να εντοπίσουν τις θεωρητικές απόψεις σε ρητορικά κείμενα της Ύστερης Αρχαιότητας για τη σχέση εικόνας και λόγου και τη σχετική ορολογία που τις επεξηγεί.
- Να αναλύσουν ως παραδείγματα ρητορικά κείμενα που εφαρμόζουν την εν λόγω θεωρία σε συγκεκριμένες πραγματικές περιστάσεις, όπου επιχειρούν οι συγγραφείς τους να πετύχουν συγκεκριμένα αποτελέσματα απέναντι στο κοινό τους.
- Να διακρίνουν αν η σχέση εικόνας και λόγου βασίζεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο από

αυτό της ρητορικής «έκφρασης», ως περιγραφής.

- Να ακολουθήσουν την πορεία των θεωρητικών εκείνων αρχών που οδήγησαν σε μία εξέλιξη της σχέσης εικόνας και λόγου μέσα στο χριστιανικό κόσμο, τόσο στην προεικονομαχική του φάση, όσο και μέχρι τη θεμελίωση της αποδοχής της θεωρίας της εικόνας μετά την εικονομαχία.

- Να διερευνήσουν τους ακριβείς στόχους του συνδυασμού εικόνας και λόγου μέσα από συγκεκριμένα γραμματειακά και λογοτεχνικά είδη (εικονολατρικά, τελετουργικά κείμενα, επίγραμμα κ.ά.), ώστε να κατανοηθεί το νέο πλαίσιο των αισθητικών αρχών που έχουν τεθεί στη σχέση εικόνας και λόγου.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

- Αυτόνομη εργασία

- Ομαδική εργασία

- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Θεωρητικά κείμενα της Ύστερης Αρχαιότητας που συζητούν τη σχέση εικόνας και λόγου και την αναλύουν μέσα από σχετική ορολογία.

2. Η περιγραφή του κάλλους, η απεικόνιση και η αισθητική αναπαράσταση μέσω του λόγου.

3. Ο λόγος ως μέσο για εξωτερική περιγραφή αντικειμένων/όντων.

4. Το πλήθος των ρητορικών περιγραφών-«εκφράσεων» μέσα στη βυζαντινή γραμματεία: ανάλυση συγκεκριμένων παραδειγμάτων.

5. Η έννοια του αισθητού και του νοητού κόσμου και τα όρια ανάμεσα στους δύο

6. Η νέα θεωρία της εικόνας μετά την Εικονομαχία και νέα σχέση με τον λόγο (λογική;).

7. Ο Λόγος και οι Λόγοι.

8. Η έμπυχη εικόνα και η ζωντάνια της μέσα από το λόγο.

9. Το επίγραμμα ως κατεξοχήν λογοτεχνικό είδος που επενδύει στην εξέλιξη της σχέσης λόγου και εικόνας.

10. Η «ιεροτοπία» ως έννοια, σύνολο τεχνικών και στόχος που συνδυάζοντας λόγο και εικόνα ζωντανεύει τον χριστιανικό χώρο.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

*Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως
εκπαίδευση κ.λπ.*

Στην τάξη

<p align="center">ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ</p> <p align="center"><i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Διδακτικό Υλικό (αρχεία, διαφάνειες, παρουσιάσεις, μελέτες) και επικοινωνία μέσω της πλατφόρμας classweb • Επικοινωνία μέσω email 											
<p align="center">ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</p> <p><i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</i></p> <p><i>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i></p> <p><i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</i></p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th align="center"><i>Δραστηριότητα</i></th> <th align="center"><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις, μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</td> <td align="center">39</td> </tr> <tr> <td>Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για τις παρουσιάσεις</td> <td align="center">105</td> </tr> <tr> <td>Συγγραφή τελικής εργασίας</td> <td align="center">106</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</td> <td align="center">250</td> </tr> </tbody> </table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις, μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	39	Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για τις παρουσιάσεις	105	Συγγραφή τελικής εργασίας	106	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	250	
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>											
Διαλέξεις, μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	39											
Αυτοτελής μελέτη και προετοιμασία για τις παρουσιάσεις	105											
Συγγραφή τελικής εργασίας	106											
Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	250											
<p align="center">ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p><i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i></p> <p><i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i></p> <p><i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i></p>	<p>Οι φοιτητές θα αξιολογούνται μέσα από τη συμμετοχή-παρουσία τους στις εβδομαδιαίες συναντήσεις κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Επίσης θα συνεισφέρουν στη ανάπτυξη του γενικού θέματος, μέσα από την δημόσια παρουσίαση ενώπιον των συμφοιτητών τους, με την ειδικότερη πτυχή που θα έχουν οι ίδιοι αναλάβει, ενώ έτσι θα ελέγχεται και η πορεία της δουλειάς τους.</p> <p>Εβδομαδιαίες συναντήσεις, επιπλέον του τριώρου, θα συνεισφέρουν στην ξεχωριστή αντιμετώπιση του κάθε ειδικού θέματος που έχουν αναλάβει, ενώ ταυτόχρονα θα διευκρινίζουν απορίες γενικού ή ειδικού χαρακτήρα επί του θέματος, που δεν αφορούν το σύνολο των συμμετεχόντων. Τέλος μετά την ολοκλήρωση των μαθημάτων καθοριστική στην τελική βαθμολόγησή τους θα είναι η γραπτή εργασία που θα παραδώσουν μέχρι δύο εβδομάδες μετά την ολοκλήρωση της αντίστοιχης εξεταστικής περιόδου.</p>											

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ (ενδεικτική) ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- *Εικών και λόγος: έξι βυζαντινές περιγραφές έργων τέχνης* (εισαγ. δοκ. Ευτέρπη Μήτση, Π. Αγαπητός, ανθολ. μτφ. και σχολ. Π. Αγαπητός, Μ. Hinderberger), Αθήνα 2006
- E. Braounou-Pietsch, *Beseelte Bilder. Epigramme des Manuel Philes auf bildliche Darstellungen*, Wien 2010
- A. Eastmond – Liz James, *Icon and Word. The power of images in Byzantium*, Burlington 2003
- L. James-R. Webb, “To understand ultimate things and enter secret places”: ekphrasis and art in Byzantium, *Art History* 14 (1991), 1-17
- Ruth Macrides-P. Magdalino, The Architecture of Ekphrasis: Construction and Content of Paul the Silentary’s Ekphrasi of Hagia Sophia, *BMGS* 12 (1988), 47-82
- H. Maguire, *Art and Eloquence in Byzantium*, Princeton 1981
- H. Maguire, *Image and Imagination: The Byzantine Epigram as Evidence for Viewer*

Response, Toronto 1996

- H. Maguire, Art and Text, στο Elizabeth Jeffreys-J. Haldon-R. Cormack (επιμ.), *The Oxford Handbook of Byzantine Studies*, Οξφόρδη-Νέα Υόρκη 2008, 721-730
- V. Vavrinek-P. Odorico-V. Drbal (επιμ.), *Ekphrasis: la représentation des monuments dans les littératures byzantine et byzantino-slaves: réalités et imaginaires*, Prague 2011
- P. Odorico-Charis Messis (επιμ.), *Villes de toute beauté: L'ekphrasis des cités dans les littératures byzantine et byzantino-slaves. Actes du colloque internationale, Prague, 25-26 novembre 2011*, (Dossiers Byzantins 12), Paris 2012
- A.-M. Talbot, Epigrams in Context: Metrical Inscriptions on Art and Architecture of the Palaiologan Era, *DOP* 53 (1999), 75-90
- R. Webb, The aesthetics of sacred space: narrative, metaphor, and motion in *ekphraseis* of church buildings, *DOP* 53 (1999), 59-74
- R. Webb, Ekphrasis ancient and modern: the invention of a genre, *Word and Image* 15 (1999), 7-18